

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת יוסף טייב

פ/25/5968

הצעת חוק הבטחת גישה למזון בשעת חירום, התשפ"ה-2025

- מטרה
1. מטרת חוק זה היא להבטיח זמינות ואספקה למזון בריא ומזין, לכלל האוכלוסייה בישראל בשעת חירום, תוך מתן דגש על אוכלוסיות פגיעות ומוחלשות באמצעות הקמת מרכזים לוגיסטיים לאחסון, ניהול והפצת מזון.
- הגדרות
2. בחוק זה –
- "אוכלוסייה פגיעה" – קשישים, תינוקות, נשים בהריון, אנשים עם מוגבלות, ומשקי בית בעלי הכנסה נמוכה כפי שיקבע השר;
- "ביטחון תזונתי" – כהגדרתו בחוק המועצה הארצית לביטחון תזונתי, התשע"א-2011¹;
- "הוועדה" – ועדת העבודה והרווחה של הכנסת;
- "המועצה" – כהגדרתה בחוק המועצה הארצית לביטחון תזונתי, התשע"א-2011;
- "מערך לוגיסטי לשעת חירום" – מערך אחסון של מלאי מזון לשעת חירום;
- "סל המזון הבסיסי לשעת חירום" – הרכב סל מוצרי מזון בסיסיים שנקבע לפי סעיף 4;
- "שעת חירום" – כל אחד מאלה:
- (1) הכרזת מלחמה או נקיטת פעולה צבאית משמעותית כמשמעותה בסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה²;
- (2) מצב חירום כמשמעותו בסעיף 38 לחוק-יסוד: הממשלה;

¹ ס"ח התשע"א, עמ' 996.
² ס"ח התשס"א, עמ' 158.

- (3) מצב מיוחד בעורף כמשמעותו בסעיף 9ג לחוק ההתגוננות האזרחית התשי"א-1951³ ;
- (4) הכרזת השר לביטחון לאומי על אירוע חירום אזרחי כהגדרתו בסעיף 90א לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971⁴ ;
- (5) מצב חירום במשק המזון שהכריזה עליו הממשלה לפי סעיף 3 ;
- "השר" – שר הכלכלה והתעשייה.

3. הכרזה על מצב חירום במשק במזון
- שוכנעה הממשלה כי נמנעת באופן משמעותי פעילותו התקינה של משק המזון החיוני, כולו או חלקו, או שקיימת סכנה לכך, רשאית היא להכריז על מצב חירום במשק במזון.
4. סל מזון חירום בסיסי
- (א) השר, לאחר התייעצות עם שר הבריאות והמועצה, יקבע את הרכב סל המזון הבסיסי לשעת חירום.
- (ב) הסל יכלול מוצרי מזון בריאים בהתאם להמלצות התזונתיות העדכניות של אגף התזונה במשרד הבריאות והמועצה, ונחיצות עדכונה תיבחן על ידי השר אחת לשנתיים.
5. תוכנית לאומית לביטחון תזונתי בשעת חירום
- (א) לשם קידום מטרת חוק זה, תאשר הממשלה בתוך שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה, לפי הצעת השר, לאחר שנועץ בשר הבריאות ובמועצה, תוכנית לאומית רב-שנתית לביטחון תזונתי בשעת חירום אשר תכלול בין השאר את אלה :

- (1) הוראות להקמת מערך לוגיסטי לשעת חירום בפריסה ארצית, אשר יבטיח גישה למזון בשעת חירום תוך מתן דגש לצרכי האוכלוסיות באזורים שונים וכן לצרכים של אוכלוסיות פגיעות ;
- (2) קביעת יעדים מדידים לכמות המזון שתוחזק במערך הלוגיסטי לשעת חירום, בהתאם לסל המזון הבסיסי לשעת חירום ;
- (3) קריטריונים לניהול מלאי המזון, לאחסונו ולהחלפתו התקופתית ;
- (4) הנחיות להתקשרות עם גורמים ציבוריים ופרטיים לשם הפעלת המערך הלוגיסטי לשעת חירום ולשם הפצת המזון בשעת חירום ;

³ ס"ח התשי"א, עמ' 78.
⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 17, עמ' 390.

(5) קביעת מנגנוני תיאום בין המערך הלוגיסטי לשעת חירום לבין מערכי החלוקה של הרשויות המקומיות, לרבות קביעת אחריות וחלוקת תפקידים בין המדינה לבין הרשויות המקומיות.

(ב) השר, ידווח לוועדה לא יאוחר מיום 30 ביוני בכל שנה, על יישום התוכנית בשנה שקדמה למועד הדיווח, ולאחר הגשת הדיווח יופיע השר בוועדה ויציג את פעולות הממשלה ליישום הוראות חוק זה.

6. מערך החלוקה לאוכלוסיות פגיעות
הרשויות המקומיות יקימו ויתחזקו מערכי חלוקת מזון בשעת חירום לאוכלוסיות פגיעות אשר יכללו:

(1) מיפוי של האוכלוסייה הפגיעה בתחומה;

(2) מרכזי חלוקת מזון בפריסה שכוונתית;

(3) מערך שינוע והובלה;

(4) מוקד פניות ומידע.

7. תקציב
התקציב להקמת המערך הלוגיסטי לשעת חירום ולתפעולו ייקבע בחוק תקציב שנתי, בתחום פעולה נפרד בסעיף תקציב משרד הכלכלה והתעשייה; לעניין זה, "תחום פעולה" ו"סעיף תקציב" – כמשמעותם בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.⁵

8. הסמכת מפקחים
(א) השר רשאי להסמיך, מבין עובדי משרדו, מפקחים לעניין חוק זה, שיהיו נתונות להם הסמכויות לפי סעיף זה, כולן או חלקן וכן רשאי הוא להסמיך מפקחים בסמכויות כאמור מבין אלה:

(1) עובד מעובדי המדינה שהוא עובד משרד אחר – בהסכמת השר הממונה על אותו משרד;

(2) עובד מעובדי רשות מקומית – בהסכמת ראש הרשות המקומית שהוא עובד בה.

(ב) לא יוסמך מפקח לפי סעיף קטן (א) אלא אם מתקיימים בו כל אלה:

(1) הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי, לדעת השר, לשמש כמפקח;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי סעיף 9, כפי שהורה השר;

⁵ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

(3) הוא עמד בתנאי כשירות נוספים כפי שיורה השר.

9. סמכויות פיקוח לשם פיקוח על מערך חלוקת המזון לפי סעיף 5, רשאי מפקח שהוסמך לפי סעיף 8(א) –

(1) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

(2) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו כל ידיעה או מסמך שיש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצוע ההוראות לפי חוק זה; בפסקה זו, "מסמך" – רבות פלט, כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה–1995⁶;

(3) לערוך בדיקות ומדידות, ליטול דגימות של מוצרי המזון המאוחסנים ומיועדים לחלוקה בשעת חירום, וכן להורות על מסירת הדגימות לבדיקת מעבדה או על שמירתן למשך תקופה שיקבע;

(4) להיכנס למרכזי המערך הלוגיסטי לשעת חירום, למרכזי החלוקה, או לכל מקום המשמש לאחסון, ניהול, אריזה או חלוקת מזון במסגרת המערך הלוגיסטי לשעת חירום ומערך החלוקה לשעת חירום, ובלבד שלא ייכנס למקום המשמש למגורים או לחצרים פרטיים אלא על פי צו של בית משפט.

10. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי באישור הוועדה, להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

(ב) תקנות ראשונות יותקנו בתוך שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

11. תחילתו של חוק זה היא שנה מיום פרסומו. תחילה

ד ב ר י ה ס ב ר

מלחמת חרבות ברזל ומשבר הקורונה חשפו פערים משמעותיים בנגישות למזון בין אוכלוסיות שונות ואזורים שונים במדינה, והתגלו כשלים מערכתיים בשרשרת האספקה, במיוחד בפריפריה וביישובים המרוחקים ממרכזי אוכלוסייה גדולים.

החוק המוצע נועד להסדיר את אחריות המדינה להבטחת זמינות ואספקה של מזון בריא ומזין לכלל האוכלוסייה בשעת חירום, תוך מתן דגש על אוכלוסיות פגיעות. לשם כך, מוצע להקים מערך לוגיסטי ארצי שיבטיח ניהול, אחסון והפצה של סל מזון בסיסי בשעת חירום, תוך ניצול תשתיות קיימות של רשתות השיווק, בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות לצורך מיפוי של האוכלוסייה הפגיעה, הקמת מרכזי חלוקה ועוד.

⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

כמו כן, מוצע כי שר הכלכלה והתעשייה לאחר שנועץ בשר הבריאות ובמועצה הארצית לביטחון תזונתי, יקבע את הרכב סל המזון הבסיסי לשעת חירום, בהתבסס על ההנחיות התזונתיות העדכניות של משרד הבריאות. נחיצות עדכון הרכב הסל תיבחן אחת לשנתיים, לשם התאמה לצרכים המשתנים של האוכלוסייה ולהמלצות המקצועיות.

נוסף על כך, מוצע לקבוע כי הממשלה תאשר תוכנית לאומית רב-שנתית לביטחון תזונתי בשעת חירום, לפי הצעת שר הכלכלה והתעשייה לאחר שהתייעץ עם שר הבריאות ועם המועצה הארצית לביטחון תזונתי, הכוללת הקמת מערך לוגיסטי, קביעת יעדים מדידים לכמות המזון שתוחזק במלאי החירום, הגדרת קריטריונים לניהול ותחזוקת המלאי, הנחיות להתקשרות עם גורמים ציבוריים ופרטיים לשם הפעלת המערך, וכן קביעת מנגנוני תיאום בין המדינה לבין הרשויות המקומיות. באופן זה, הקמת המערך ותפעולו ייעשו תוך שיתוף פעולה בין הממשלה ובין הרשויות המקומיות.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת חמד עמאר וקבוצת חברי הכנסת (פ/5967/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"א בתמוז התשפ"ה (07.07.2025)